

Колчимъ въ нѣкои покраинни на Турция се вдигало знамето на политическа свобода, българитѣ сж използвали по силата на възможността случайтѣ и изисквали облекчение на своята грозна участъ. Българитѣ възстанали при освобождението на Влахия, Молдавия и Унгария. Въ половината на XVII вѣкъ българитѣ се озовали на помощъ къмъ Богданъ Хмелницки; въ края на сжщия вѣкъ тѣ поискали помощъ отъ Москва, на която още въ 1571 г. се уповавали съ твърда надежда. Но всички тия възстания сж имали печаленъ край. Съ положителность може да се каже, че отъ XIV до XIX вѣкъ по плодороднитѣ поля на Мизия, по живописнитѣ кжтове на Хемусъ и Родопитѣ, по безкрайнитѣ равнини на Тракия и по веселитѣ хълмове на Македония, не се е чувало, освѣнъ викове на онеправдани, вопли на страждущи, писъци на обезчестени и проклетия отъ страна на обкованитѣ плѣници срѣщу турската тирания и жестокость. И дѣйствително, още въ първото си появяване на Ст.-Планинския полуостровъ турцитѣ прѣдставлявали грозенъ типъ на човѣчеството, отрицание на всичко човѣшко. Навсѣкждѣ, кждѣто сж прониквали, оставяли сж кървави слѣди и на всѣкждѣ, кждѣто тѣхното владичество се е затвърдило, изчезвало всѣко начало на цивилизация. Тѣхното управление било основано не на законъ и справедливость, а върху насилие. Ржководящъ принципъ въ тѣхния животъ билъ непрѣклонниятъ фатализъмъ, а въ задгробния миръ тѣхъ очаквала награда — сладострастниятъ рай.

Турцитѣ дѣйствително сж били грозно олицетворение на военната сила, която съсипала нашата хубава земя. Но, макаръ турцитѣ да сж били въплотение на сила, противна на правото, тѣхното